

KULTURA

IZLOŽBE – »24 sata heroja. Mladen Kaulzarić – ukus međuratnog Zagreba« u Muzeju grada Zagreba

HEROJSKO DOBA ARHITEKTURE

Iblerov student, suradnik u Ehrlichovom i Denzlerovom birou te dugogodišnji suradnik Stjepana Gomboša, Kaulzarić je realizirao mnoge privatne vile, stambeno-poslovne zgrade, adaptacije i uređenja interijera, muzejske i tvorničke zgrade / Vrhunskim dometima svojih realizacija utjecao je na kulturni kontekst grada

Sandra Križić Roban

U kontekstu zagrebačke međuratne arhitektonске škole, pojmu nikada u potpunosti objašnjenom, kojemu svaki istraživač pridodaje nove spoznaje, djelo Mladena Kaulzarića oduvijek se smatralo jednim od njegovih najzanimljivijih djela. Iblerov student, suradnik u Ehrlichovom i Denzlerovom birou te dugogodišnji suradnik Stjepana Gomboša, Kaulzarić je realizirao mnoge privatne vile, stambeno-poslovne zgrade, adaptacije i uređenja interijera, muzejske i tvorničke zgrade. U izboru i prema koncepciji Hele Vukadin-Doronjga, kustosice Muzeja grada Zagreba, arhitekt je na izložbi »24 sata heroja. Mladen Kaulzarić – ukus međuratnog Zagreba« predstavljen u svojevrsnu »kućnom« izdanju, odabirom projekata i realizacija obiteljskih vila nastalih između dva svjetska rata u Zagrebu.

U nenametljivu izložbenom postavu, na tragu funkcionalistički koncipiranog fluidnog prostornog rasporeda u interpretaciji Željka Kovačića, autorica izložbe Kaulzarića predstavlja javnosti na tri razine: od biografskih činjenica dokumentiranih fotografijama, dokumentima, crtežima iz studentskog te kasnijih razdoblja (među kojima se ističe pomalo faustovski autoportret ugljenom na papiru), preko arhitektonske dokumentacije sastavljene od nacrti izvedenih i neizvedenih projekata, kao i osobito zanimljivih autorovih interpretacija, tzv. »grafičkih analiza suvremenika«, sve do pokušaja rekonstrukcije, točnije, »re-kreacije« ambijenta što ih je svojedobno osmislio arhitekt.

Uredotočivši se na određeno mjesto i razdoblje – međuratni Zagreb – kao i kontekst individualnog stanovanja, Hele Vukadin-Doronjga Kaulzarićeve realiza-

Odmjeren postav: Kutak Kaulzarićeve izložbe

cije obrazlaže unutar već otprije verificirane moderne arhitektonske tradicije, koju opravdano ističemo kao jedno od vrhunskih umjetničkih dostignuća u Hrvatskoj. Pritom je pomalo »suh« arhitektonsko-izložbeni inventar dopunjen elementima što ilustriraju Kaulzarićev odnos prema investitorima, prijateljstvu s pojedincima od njih, dvojbe i sumnje u sposobnost razumijevanja specifične arhitektonske problematike, o kojoj i danas govore mnogi sudionici arhitektonske scene, kako u Hrvatskoj tako i u svijetu.

Uz nezaobilazne vrijednosti pojedinačnih realizacija stambenih vila u Zagrebu, djelomice očuvanih zahvaljujući razumijevanju i poštovanju prema tradiciji moderne arhitekture što ih iskazuju njihovi vlasnici i ko-

risnici, izložbom »24 sata heroja« pokušava se šire zahvatiti u okolnosti što su utjecale na Kaulzarića. Glazba koju je slušao, slike koje je imao na zidu, knjige što ih je čitao (te potom poklonio raznim institucijama) dio su osobnog kulturnog miljea, općoj razini kojeg je Kaulzarić uvelike pridonio.

Arhitekt kojemu je »pripadala noć«, o čemu je svojedobno svjedočio Stjepan Gomboš, dugogodišnji suradnik s kojim je Kaulzarić osnovao arhitektonsko-projektantski atelijer, glavni je lik drame »24 sata heroja«, koju mu je u povodu rođendana posvetila prijateljica i investitorica Irina Kunjina Aleksander. U tom djelu intimnog karaktera, u formi razgovora između investitora i arhitekta, doznajemo neke pojedinosti što pridonose ra-

zumijevanju stvaratelja koji se, osim arhitekturom, bavio i oblikovanjem namještaja, nezaobilaznom temom kojoj su dio svoga opusa posvetili mnogi, svjetski poznati arhitekti.

Jedan od najznačajnijih protagonista moderne arhitekture u Hrvatskoj, dosljedni funkcionalist s osobitim osjećajem za detalje prostora što ih je skladno povezivao u primjereno dimenzionirane cjeline, Mladen Kaulzarić vrhunskim je dometima svojih realizacija utjecao na kulturni kontekst grada. Stoga se posve opravdanim čini izdvajanje individualnog stanovanja u Zagrebu u izložbeni koncept, koji u središte interesa postavlja arhitektonsku dionicu kojom bez oklijevanja možemo konkurirati istodobnim zbivanjima u Europi.

KAZALIŠTE – Nagodba oko predstave »Kamov, smrtopis«

KUNA ZA POVRIJEĐENA MORALNA PRAVA

ZKM do kraja ove sezone može izvoditi »Kamov smrtopis«, bez snimanja za radio i televiziju / Skladateljima i tekstopiscima bit će isplaćeno deset posto prihoda predstave

ZAGREB, 13. lipnja – Drama Slobodana Šnajdera »Kamov smrtopis« u režiji Branka Brezovca, koja zbog mjere privremene sudske zabrane nije igrana dvadesetak dana, od 17. lipnja ponovo će biti na repertoaru Zagrebačkoga kazališta mladih. Rezultat je to izvansudskog dogovora Zagrebačkoga kazališta mladih i Hrvatskog društva skladatelja kojim je razriješen spor oko autorskih prava devetorice skladatelja – Jasenka Houre, Zdenka Runjića, Stjepana Mihajlinca, Drage Mlinarca, Pere Gotovca, Nikice i Stipice Kalogjere, Dade Topića i Alfija Kabilje.

To su zajednički javno objavile stranke u sporu, a može se naći i na internet-skim stranicama ZKM-a. Kako je poznato, ravnatelj ZKM-a Slobodan Šnajder

javno se u ime glazbenog dramaturga Daria Bulića, autora glazbenih prilagodbi Marjana Nekaka, redatelja predstave i svoje vlastito ispričao skladateljima, »što je prilikom postave spomenutog kazališnog djela došlo do neodobrenog korištenja niza glazbenih djela, pretežito hrvatskih autora glazbe i teksta, te da su ta djela jednako neodobreno prilagođavana i mijenjana, a autorstvo spomenutih tvoraca glazbe i tekstova nije spomenuto osim u programskoj knjižici predstave«.

To znači da će u propagandnim materijalima doći do izmjene, i to umjesto oznake »glazba Marjan Nekak« stajat će: »izbor i glazbeno-tekstualna prilagodba antologijskih uspješnica (evergreena) hrvatskih i stranih glazbenika popularne glazbe i tekstova – Dario

Bulić i Marjan Nekak«. CD s glazbom iz predstave »Kamov smrtopis« povlači se iz distribucije. Hrvatsko društvo skladatelja odobrava ZKM da do kraja kazališne sezone 2002./2003. izvodi spomenutu predstavu u hrvatskim kazališnim prostorima bez snimanja za radio i televiziju.

Kako stoji u izvješću, ZKM će za autorske naknade autorima skladateljima i tekstopiscima putem HDS isplatiti deset posto prihoda predstave, te predstaviti podatke o prihodima. Za povrijeđena moralna prava učinjena jednostranim preinakama i dosadašnjem neoznačavanjem autora ZKM će svakom autoru glazbe i teksta za svako upotrebljeno djelo isplatiti simboličnu naknadu od po jedne kune.

Helena Braut

SJEĆANJE – U povodu smrti glumca Gregoryja Pecka

ODLAZAK FILMSKOG GENTLEMANA

Gregory Peck umro je mirno, nenametljivo i bez velikih skandala i pompe, kako to obično biva u Hollywoodu. Upravo onako kako je i živio, kako je gradio svoju karijeru i odnos prema ljudima, nenametljivo i gentlemanki.

Možda ga zato kao jednog od rijetkih glumaca američke kinematografije i ne možemo uvrstiti u bilo koju od hollywoodskih skupina, jer on je predstavnik tipične profesionalne igre: dobar u slabim filmovima, odličan u dobrima. Takav kakav je bio, uvjerljiv i nenametljiv, lako je pridobio poštovanje gledatelja, ali i filmskih radnika.

Rodio se 5. travnja 1916. u La Holli, u Kaliforniji. Završio je manje poznatu glumačku školu i započeo karijeru kazališnog glumca 1938. godine. Filmski debi imao je pet godina poslije, 1945. u filmu »Dani slave« Jamesa Tourneua, a ubrzo nakon toga otkrio ga je glasoviti Alfred Hitchcock, kao i mnogi drugi slavni redatelji, koji su mu omogućili da se u njihovim filmovima predstavi kao tipični američki gentleman, premda u privatnom životu nije uvijek bio takav, nego prije slamatelj ženskih srca i vjetropir.

Ostale su zapažene njegove uloge u filmovima »Dvoboju na suncu«, »Snjegovi Kilimandžara«, a posebno »Praznik u Rimu«, »Čovjek u sivom«, »Moby Dick«, »Posljednja obala«, »Arabeska«. Oscara je dobio 1963. za ulogu odvjetnika u filmu »Ubiti pticu rugalicu«. U to vrijeme je izjavio:

Ovjenčan Oscarom: Gregory Peck u filmu »Ubiti pticu rugalicu«

»Točno je da je moje lice već izborano i da ga ni šminika ne može uljepšati, no još uvijek sam vitak i snažan, sposoban za sve filmske izazove. Možda je moja sreća u tome da sam kao filmski »ljepotan« pedesetih godina doživio zrelost u najboljem trenutku svoje karijere, tako da sam nakon dobivanja Oscara shvatio kako sam i neplanirano uspio osvojiti dvije generacije žena. Iako više ne radim tako intenzivno kao

prije, još uvijek me uvažavaju. Sada biram scenarije koji mi se sviđaju, ali i koji me obavezuju.«

Tako je govorio Gregory Peck, glumac kojemu se ne može gotovo ništa prigovoriti, jer uvijek je bio dobar ili barem solidan, možda mu je tek jedina slabost bila što je počesto igrao u lošim filmovima, čak i kada je bio dobar. Tako da je više bio zapamćen na sam nego njegove brojne uloge. Br. S.

Ugrešić odbila nagradu »Fronkopan«

ZAGREB, 13. lipnja – Nagrade »Katarina Frankopan« i »Petar Zrinski« predane su dobitnicima u četvrtak na večer u Zagrebačkome neboru. Nagradu za najbolje beletrističko štivo u protekloj godini, vrijednu 50.000 kuna, podijelili su Ivan Aralica i njegov roman »Fukara« i Josip Mlakić s knjigom »Živi i mrtvi«. Knjiga eseja »Zabranjeno čitanje« Dubravke Ugrešić proglašena je najboljim publicističkim djelom 2002. godine, no njezina je autorica nagradu odbila, o čemu je u prigodi proglašenja izviješteno. Kako je nedavno Ugrešićeva izjavila *Feralu*, prvi razlog toga odbijanja je u činjenici da je jedan od članova žirija bio Slaven Letica, koji je prije 11 godina javno Dubravku Ugrešić i njezine kolegice Slavenku Drakulić, Radu Iveković, Vesnu Kesić i Jelenu Lovrić optužio da »siluju Hrvatsku« te da su »profiterke komunizma i postkomunizma«. Komentirajući okolnosti oko dodjele tih književnih nagrada, Ivan Aralica je napomenuo da zabrinjava iskazani stupanj netolerancije.

Sandra-Viktorija Antić

KAFKIJSKO OZRAČJE

Nenad Turkalj

Jedan od vodećih hrvatskih skladatelja novijeg doba Stanko Horvat, danas 73-godišnji akademik HAZU, izraziti je mislilac suvremene glazbe. Svoje glazbeno mišljenje zasniva određenim filozofskim pristupom, vidljivo oslonjenim na dramatičnost životne svakidašnjice. Tako smo doživjeli i shvatili njegovu »Kafkophonie« za gitaru i gudački kvartet, što su ga Kvartet Rucner i Darko Petrinjak u četvrtak praižveli u Katarinskoj crkvi u Zagrebu.

Poštovali su strogo sve minuciozne detalje četverostavne skladbe u ostvarivanju prigušene kafkijanske atmosfere straha i otuđenosti, dočarane različitim kombiniranjem odnosa pojedinih, ravnopravno tretiranih glazbala ovog osebnog kvinteta. Dobro posjećen auditorij Katarinske crkve veoma je srdačno pozdravio prisutnog skladatelja, očito nadahnut i djelom i izvedbom.

Bio je to drugi od programa pod naslovom »Četiri godišnja doba«, koji će u nedjelju biti ponovljen u cr-

kvi u Radoboju. Tim izvrsno zamišljenim ciklusom sastav Kvarteta Rucner (violonisti Ježe Haluza i Josp Novosel te bračni par violisti Dragan i violončelistica Snježana Rucner), svaki put s po jednim gostom, nastupa s biranim programima komorne glazbe u koje svaki put uklapaju i praižvedbu novoga djela hrvatske glazbe, što je više nego pohvalan uzor.

U prvom dijelu ove večeri poklonili su nam sjajnu izvedbu jedinog gudačkog kvarteta Mauricea Ravela. Četvero uglednih gudača s gostom gitaristom u trećoj su točki večeri imali prilike iskazati pojedinačne tehničke prednosti svoje svirke. Omogućila im je to programska skladba jednoga od vodećih argentinskih skladatelja Carlosa Guastavina, pa je zahvalna publika burnim odobravanjem izborila i dodatak.

Prije početka koncerta direktorica diskografske kuće »Cantus« Sanda Vojković predstavila je novi compact disc Darka Petrinjeka i Kvarteta Rucner s djelima S. Didesobma, Borisa Pa-pandopula, C. Guastavina i Johna Williama Duartea.